

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

קנה נכסים ורשם אותם ע"ש אחד מבניו

תיק ממונות מס' 2152-עג

(מחד' יח שבט)

נושא הדיון

א' קנה נכסים ורשם אותם ע"ש אחד מבניו, ולא גילה זאת לאף אחד מילדיו, והדבר נודע להם רק לאחרונה). על אחד מהם נרשמה הערת אזהרה בטאבו ע"ש א' ואשתו "כדי שב' לא יוכל למכור אותו בלי רשות ההורים". כעת תובע א' מבנו את הנכסים בחזרה כדי לחלקם מידיית בין תשעת ילדיו בשווה. האב טוען שלא התכוין להקנות לבן את הנכסים אלא רק כדי שיטפל בהם.

הבן משיב שאמנם מוסכם על כל האחים והאחיות שכולם יחלקו בשווה במה שיירשו מההורים, אך אין לחייבו להחזיר לאב את הנכסים שנרשמו על שמו, כיון שמן הדין הנכסים הללו הם שלו ברגע שנרשמו על שמו, מה גם שהוא זה שהוציא עליהם הוצאות וגבה מהם את הפירות במשך כל הזמן, וגם הנכס הזה שנרשמה עליו הערת אזהרה שלא יוכל למכרו בלי רשות ההורים, אין הערת האזהרה מהווה הפקעה מהבעלות שלו.

האב מציג פתק שרשם לו הבן בו הוא מודה שהנכסים הם בבעלותו המוחלטת של האב, והרישום בטאבו היה רק פורמאלי. הבן טוען שכתב זאת בגלל לחצי האשה על האב, ובכוונה שיגה שם את מספר הגוש והחלקה כדי שלא יהיה לו תוקף.

האמא תובעת מצידה בביהמ"ש מחצית מהבעלות על הנכסים הללו מכח חוק שיתוף נכסים בין בני זוג. האב-הבעל טוען שקנה את הנכסים הללו מכסף ומניות שהיו לו בחשבון נפרד עוד בטרם שנשא את האם-האשה, שעליו לא חל חוק השיתוף. הוא טוען עוד שבמשך כל שנות נישואיהם סבל ממנה מאד והיה נתון ללחצים שלה. עוד הוא אומר שהיה לה חשבון בנק נפרד להכנסותיה, בנוסף לחשבון הבנק המשותף שם נכנסה משכורתו, ובנוסף היה משלם לה כל חודש 3.000 ש"ח עבור עבודות הבית. היא קנתה לעצמה דירה מלבד הדירה שהיא גרה בה עם הבעל. הבנים דורשים שהאמא תבוא לדון בד"ת.

השאלות לדיון

- א. רישום בטאבו, האם מהווה קנין.
- ב. טוען שכתב השטר רק לצורך טיפול בנכס.
- ג. מתנתא טמירתא.
- ד. זכות האשה בנכסיו של הבעל.

תשובה

א. ע"י פס"ד ירושלים כרך ח עמ' מט בשם מרן הגרי"ש ז"ל שהולכין בזה אחר החוק, והרי לפי סעי' 7 "עיסקה במקרקעין טעונה רישום, העיסקה נגמרת ברישום, ועיסקה שלא נגמרה ברישום רואים אותה כהתחייבות לעשות עיסקה", אם כך, חלות הקנין הוא ברישום, ואין זה רק שטר ראיה כי אם גם שטר קנין. ועי' "שים שלום" סי' רעה בשם מרן ז"ל שרישום בטאבו אינו נחשב קנין סיטומתא, ואין הוא מועיל אלא כדיניהם ולא לפי ד"ת, וראה בהערה שם שהציאו מפד"ר כרך ו עמ' 376 שם כתב מרן שצומנינו רישום בטאבו מועיל לקנין מדין סיטומתא או משום דינא דמלכותא.

ב. בגמ' ז"ב קנד ב: ז ששנויה צמשת בר קפרא, הרי שהיה אוכל שדה וצא בחזקת שהיא שלו וקרא עליו אחר ערער לומר שלי היא והוליא זה את אונו לומר שמכרתה לי או שנתת לי צמתנה וכו' אם אמר שטר פסים הוא זה או שטר אמנה וכו' אם יש עדים הלך אחר עדים ואם לאו הלך אחר השטר. ופירש רש"ס שטר פסים, שפייסת ממני לכתוב לך שטר מכירה להחזיקך כעשיר לוקח קרקעות. שטר אמנה, האמנתיך למסור לך שטר מכירה קודם שקבלתי הדמים.

וצגמ' כתובות יט א: אמר רב יהודה אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן, דקאמר מאן אי דקאמר ליה, פשיטא, כל כמיניה, ואלא דקאמר מלוה, תצא עליו ברכה וכו'.

וצנידון דידן הבן עלמו כתב בפתק לאצא שהרישום נעשה רק באופן פורמאלי, וגם הבן הודה שהרישום בטאבו היה רק למראית עין וצאמת הבעלות על הדירה נותרה של האב, א"כ אין הרישום מועיל לו כלום.

ג. בגמ' ז"ב מ ב אמר רב יהודה האי מתנתא טמירתא לא מגצינן בה, וכתב הרמב"ם זכיה פ"ה ה"ב הטעם שזה מערים הוא כדי לאצד ממון אחרים שיחזור וימכור אחר שיתן. ומקורו בגמ' ז"ב מ ב. וכתב ביד רמה שם אות קיב דאע"ג דקיימא בידיה דמקבל מתנה, בחזקה דמארה קיימא, וכמאן דלא גביא דמיא וכו', ולאו משום דמיחסרא חד מאנפי הקנאות הוא, אלא מספיקא הוא דלא קניא דאימור לאו לאקנויי ליה קא מכיין אלא לקנויא בעלמא קא מכיין, הלכך אוקי ממונא בחזקת מאריה ומספיקא לא מגצינן לה מיניה וכו'. וחזינן להו דכתבי (הר"י מיגאש בשם רבו רבינו יצחק בעל ההלכות ובשם הגאון)

דהאי סתמא נמי דחיישינן זה למתנתא טמירתא ליתא אלא צמתנתא דהויא לאחר זמן, אצל צמתנה מעכשיו כיון דקני ליה מההוא יומא ומטיא לידיה קמא לה צרשותיה, ואין לך פרסום גדול מזה וכו'. ואם כתב לו הנותן שדי נתונה לך ומסר ליה האי שטרך וכו' קני וכו', עיי"ש.

וכתב ה"י סוף סי' רמז צ"ט הר"ה דהיכא דאזיל ויהיב מנפשיה וא"ל מחמת טענה איטמרו כדי שלא ישמע פלוני בני או קרובי, צכי הא מסתברא דלאו מתנתא טמירתא היא. ע"כ.

וכתב הרמ"א צ"ט סי' ס"א ע"י ט: וכן כל שטר ישן יש לצי"ד לחקור ולפשפש אחריו אע"ג שכתוב בו שלא יטעון הנתבע שום טענה נגד השטר וקבל עליו בחרם וצועה, אפי"ה הצי"ד לריך לחקור אחר זה כדי להוליא הדין לאמיתו. וכן פסק צ"ט סי' נ"ח ע"י צ: לריך לעשות הדין דרישה וחקירה צטרות ישנים שמוציאים אותם למה לא תבעו עד עתה אם יראה לו דרמאות, כדי להוליא הדין לאמיתו.

וצנידון דידן שרשם הנכסים ע"ש הצן, אע"פ שעשה זאת בהסתר משאר הילדים, מ"מ כיון שמיד צרישום קנה הצן את המתנה, אין זו מתנה טמירתא, מה גם שהסיבה להסתר היתה משום שאר ילדיו, וצכי הא פסק ה"י כהר"ה שאין זו מתנתא טמירתא.

ד. להלכה אין לאשה זכויות צנכסי הצעל מלצד מה שחייב לזונה ולפרנסה וכו'.

ואף לפי חוק שיתוף נכסים הרי זה רק כאשר העוצדות מצביעות על אורח חיי נישואין צמשך תקופה ניכרת, לפיו לא הצדילו בני הזוג צין ההכנסות שכל אחד קיבל ממקורות שונים אלא כל ההכנסות נתמזגו ונכנסו - ולו גם מצחינה רעיונית צלצד - לקופה משותפת אחת, שמתוכה הולאו הכספים לרכישת הנכסים, כך שניתן לומר שהיה משום איחוד המשאצים והיה חסר קו הפרדה צרור צין הרכוש של כל אחד מהם, כי אז מן החוק לייחס להם את הכוונה לשותפות צחלקים שוים. כי הכלל היסודי הוא שצענין שותפות צנכסים של בני זוג הולכים לפי כוונת הצדדים, צאין כוונה אחרת משתמעת מאורח חיי הנישואין שלהם ומהתנהגותם הכללית צענינים הכספיים והחומרניים שלהם, חזקה על זוג נשוי הגרים ציחד וצשלוס צמשך תקופה ארוכה שהם מתכוונים לשותפות צכל נכסיהם שזה צשוה. ע"כ מצג"ל ע"א 234180.

אלא שאין לריך לחזור ולומר שההלכה היא שקוצעת, וזאת התורה לא תהא מוחלפת (ומכאן קול זעקה על אותו אחד ששנה ופירש וכתב צתיק ציה"ד האיזורי צנתניה מס' 28816913 כי "גם המשפט העצרי מכיר צחוק ליחסי ממון ויש לו תוקף מחייב", "והכתובה שמתכמת צכמה מאות שקלים צלצד מקוזות ונצלעת צמסגרת איזון המשאצים". דצרים שיש צהם עקירת התורה ח"ו, ועל כיוצא צו אמרו שיעקר הוא ולא תיעקר אות אחת מהתורה).